

Tizenöt hét indiánok közt 4.

Néhány napig veszélyes és fárasztó volt az utunk. Néha sűrű, fiatal erdőn át haladtunk, ahol lovunk előtt a két-három ölnyre felnyúló fákat kézzel kellett kétfelé hajtunk, majd nagy hegyeken és számtalan folyón keltünk át, máskor meg egész nap mocsarakban gázoltunk. De az akadályok leküzdése után mégis megérkeztünk az indián törzs székhelyére, ahol az indiánok főnöke lakott.

Már esteledett, mikor egy ritka erdőből kiérve, a hegytetőről gyönyörű sík tájat pillantottunk meg lábaink előtt. Laposnak nem mondhattuk a tájat, mert itt-ott dombocskák emelkedtek minden irányban. Egymástól öt-hatszáz ölre indián kunyhókat láttunk, de ezek már sokkal magasabbak és nagyobbak voltak, mint amilyeneket eddig láttunk s nem gömbölyűek voltak, hanem hosszások. A Tankora-tó partján egy magas dombon a többi nagyságra jóval felülmúlta egy wigwam. Ez előtt a bőrszárító póznákon és rácsokon kívül még három hosszú pózna emelkedett s ezekre különféle színű rongyok voltak lobogók gyanánt kitűzve. A pázsiton itt-ott meztelen gyermekcsoportok cicáztak, a kunyhók előtt pedig félig meztelen férfiak ültek vagy hasukon heverték. A wigwamok mellett gyengén bekerített kertek is voltak, melyekben a vakondtúráshoz hasonló felhányt dombocskák kukoricával és ugorkával voltak beültetve, amiből látszott, hogy ezeknek az indiánoknak már van némi fogalmuk a földművelésről. A nők mindenütt foglalatostkodtak, némelyek vizet hordtak kobakokban, mások a kertben dolgoztak; az egész tájék meglehetősen eleveiséget mutatott. Mikor leértünk a síkra, egy sereg gyermek futott elénk és bámulással fogadott bennünket. Később néhány férfira akadtunk; ezek egy kissé felemelték a fejüket, de azonnal ismét előbbi helyzetükbe tértek vissza, mintegy megbánva, hogy fejüket ily haszontalanság miatt fárasztották.

Vezetőnk senkihez sem szólt, hanem egyenesen a dombon levő nagy wigwam felé tartott, melynek a főnök lakóhelyének kellett lennie. Számos kunyhó előtt haladtunk el, de sehol sem szólítottak meg bennünket s általában kevés figyelmet keltettünk. A főnök wigwamja előtt mintegy tíz indián pipázott apró kőpipákból, ki fekvő, ki ülve. Leszálltunk lovainkról. Vezetőnk a főnök után tudakozódott, ki erre egy pár perc múlva kijött, s utána két izmos fiatal ember is kilépett a kunyhóból.

A főnök izmos, sugár termetű, zordon tekintetű férfiú volt; egy ölnyi magas lehetett. Hosszú és erős karjai s vastag csontú lábai voltak; melle széles volt, az arca gömbölyű s a feje nagy; sűrű, fekete haja apró fonatokba fonva csüngött le s fejét több sastoll ékesítette, amit a főnökön kívül másnak nem szabad viselnie. Fekete, kicsiny és szúrós szemeit élesen reánk szegezte. Kiálló pofacsontjai, nagy szája és tágas orrlyukai kellemetlen benyomást keltettek, talán azért, mert se bajusza, se szakállja nem volt, az idők viharainak nyomai azonban meglátszottak az arcán,

öltözete skarlátveres, vállán párducbőrként átvetett pokrócból állott; félig meztelen teste különben színezve volt; arcára párduchoz hasonló állat, mellére medve s egyéb állatok voltak festve. Lágycát egy darab szarvasbőr takarta. Egyébként térdén felül érő szarvasbőr harisnya volt rajta, néhány vékony szarvasbőr szíjjal a vállon átvetett takaróhoz erősítve, lábait pedig szintén szarvasbőrből varrt bocskor fődte. Karjai csupaszok voltak s különféle alakok voltak rájuk tetoválva.

Míg a főnök nagy figyelemmel vizsgált bennünket, a két izmos fiatal férfi a lábához ült; az egyik márványból faragott nagy pipát tartott a kezében hosszú, mintegy két hüvelyknyi vastag szárral, a másik pedig egy baltát, úgynevezett tomahawkot. Ezek voltak a főnök testőrei.

Vezetőnk a főnökhöz a következő beszédet intézte, melyet később angol nyelven is elmondott nekünk:

— Nagy főnök! Téged, ki harminc halálos ellenségedet megölted és a Gonosz Szellemhez küldted, hogy ott siránkozzanak nyomorult halálukon, — ki negyvenöt gonosz nemzettel, csupa háborús, hitvány, merész népekkel bajnokul megvívta, tomahawkoddal legyőzted őket s diadalod után vitézséged jeléül fejbőreiket lefejtetted, — kitől, mint a párductól, minden nemzet fél és retteg, — ki a legnagyobb medvével szembeszáll, megküzd és győzedelmeskedik rajta, — ki a párducot tomahawkjával megtámadja és megöli, — kinek hatalmas csapásai a párduc agyvelejét esőként fecskendik szét, — ki a bölényt dühödtté ingerli s azután vele megütközik, mindenkor győztesen, — te, ki e vitéz tetteid által világszerte híressé lettél, felerősítetted e távol vidéken lakó emberek vágyát, hogy téged láthassanak s ezek vágyuknak többé ellen nem állhatván, eltökélték magukat, hogy meglátogatják a világszerte híres főnököt. Eljöttek tehát messze, messze földről, mely túl van a nagy vízen, azon a nagy vízen, melynek feneke nincsen, melynek hullámain a hatalmas szelek tölgyfa-magasságra hányják fel, melyben akkora halak vannak, hogy ez a tó kicsiny volna számukra. A nagy vízen túl fekvő országból, hol sohasem nyugszik le a nap, eljöttek városokon, folyókon, erdőkön keresztül hozzád, veled barátságpipát szívni, egy bölénybőrről enni, egy tuhalakuhából inni, egy szarvast vadászni, egy medvét nyomozni s azt veled együtt legyőzni; kívánják gyors lovadat szemlélni s annak nyílsebességét csodálni s akarják nemzedet táncát látni és bámulni. Téged s nemzedetet országukban dicsérni fognak. Ha azonban nem úgy viseled magad, mint ahogyan nemzedet szokásai a vendégekkel szemben kívánják, akkor készek veled életre-halálra megküzdenni s nemzedet és magad szégyenére fejed bőrét diadaluk jeléül magukkal elvinni.

A főnök e hosszas beszédre, melyet vezetőnk minden hangsúlyozás nélkül mondott el, szintén olyan lomhán a következőket válaszolta:

— Hogy híremet hallottátok, nem csodálom; hogy eljöttetek, szeretem. Ezért velem egy barátságpipából fogtok dohányozni, velem egy bőrről fogtok enni, egy tuhalakuhából inni, egy szarvast vadászni. Látni fogjátok lovamat futni oly sebességgel, mint a nyíl. Látni fogjátok nemzetem diadalmas kígyótáncát s megkaptok mindent, ami nemzetemnél a vendégeket megilleti. Ha azonban nem viselitek magatokat úgy, mint nemzetem szokásai kívánják, tomahawkkal meg fogok veletek vívni életre-halálra s legyőzve benneteket, ami kétségtelen, fejbőreiteket címereim közé akasztom.

S beszédét befejezve, a wigwam előtt álló oszlopok egyikére mutatott, melyen szarvasbőrszíjra fűzve számos fejbőr lógott.

Ezután a főnök wigwamja belsejébe vezetett, mely elég tágas volt; tizenöt-húsz ember elfért benne, de egyébként hasonlított a többi wigwamhoz. Az ágyak sokaságáról ítélve, a főnöknek nagy családja telhetett. Két puskán, néhány íjjon és nyílon, egy párducbőr öltözetben s néhány sastollon kívül nem láttam egyebet; csak a tűznél állt egy pár rossz, repedt vasfazék, inkább dísz gyanánt, mint használat céljából. Mikor beléptünk, néhány nő és leány guggolt a tűz körül, de tüstént felkeltek s a kunyhó hátulsó részébe vonultak, ahol ismét leguggoltak.

A főnök átvette az őt híven követő testőrtől a barátságpipát a hódbőrből készült sallangos dohányzacskóval együtt s megtöltötte az öblös pipát, mi pedig a tolmácsunk által adott jelre a tűz körül helyet foglaltunk, azaz a földre, mely nem kevésbé piszkos volt, leültünk. A főnök is leguggolt s a két testőr mint két hű eb, jobbról - balról a lábához feküdt. Helyzetük igen kínos lehetett, mert a tűz meglehetősen égett s alig voltunk tőle néhány arasznyira.

Most az egyik testőr a főnök pipájára egy darab parazsat tett. A főnök néhányszor bodor füstöt eresztett a pipából, lerázta a parazsat, nagyot szívott a pipából s az egész füstöt reám fújta mint hozzá legközelebbi ülőre, oly erősen, hogy a füst szemembe és orromba nyomult. Mindjárt köhögni kezdtem, szemem könnybe borult s már fel akartam kelni, mikor tolmácsunk rám kiáltott, hogy vegyem el a pipát, szívjak egyet belőle s a füstöt fújjam a mellettem ülőre. Ez nagy kívánság volt ugyan, de meg kellett tennem, mert előttem álltak a lenyúzott fejbőrök s a fülemben csengtek a főnök szavai: „ha nem viseljük magunkat úgy, mint nemzete szokásai kívánják, életre-halálra meg fog vívni velem s fejbőrömet le fogja fejteni.” Ez, gondoltam, mégis rosszabb volna, mint a pipázás. A pipát tehát kivéve a főnök kezéből, oly keveset szívtam belőle, amint csak lehetett s a füstöt mellettem ülő társamra fújtam. Már hazámban is szívtam elég erős dohányt, hiszen elég erős a kapadohány is, de az semmi az indiánok dohányához képest, melyet kinikkiniknek hívnak s egy fa gyökerének a héjából készítene. A csemete

gyökerének héját lefosztják s napon megszáritva összetörik és úgy szívják. Erejére nézve nagyon hasonló a paprikához s a színe vörhenyes sárga.

A barátságpipa kézről-kézre járt, míg ismét a főnökhöz került, aki mint előbb, nagyot szívott belőle s a füstöt rám bocsájtva, a pipát kezembe adta, hogy folytassam a dohányzást. A pipát szintén tovább adtam, mint előbb, de már alig bírtam ülni; az egész wigwam forgott velem s hideg veríték csurgott az arcomról; annyit azonban még láttam, hogy két társam nem kevésbé szenved. A doktor igen gyenge pipás volt s nem kis aggodalom fogott el, mikor őt minden életjel nélkül hátradőlni láttam. Azonnal felugrottam és segítségére akartam sietni, de csakhamar észrevettem, hogy magam is igen rosszul vagyok s a vezetőre kiáltottam, hogy vigye ki a doktort a szabadba, hova magam is tántorogva követtem. A lord is utánam jött, de inkább hemperegve, mint a lábán. Kiérve a szabadba, a tó szélére támoledtem és a vízbe vettem magam. Éreztem, hogy ezzel megkönnyebbedtem s tanácsomra azonnal követték példámat a társaim is, akik már igen rosszul voltak.

Én még gyermekkoromból tudtam, hogy aki a pipázástól rosszul lett, utána már biztosabban dohányozhatik, mert akkor már nem árt annyira a pipázás; visszamentem tehát a wigwamba, elfoglaltam előbbi helyemet, nyugodtan vártam, míg a pipa hozzám kerül s aztán jót szívtam belőle s a füstöt erősen ráfújtam a mellettem ülő indiánra. Ezzel megnyertem a főnök hajlandóságát, háromszor elég erősen a vállamra ütött s mondott valamit a saját nyelvén, amit azonban nem értettem s ami vezetőnk figyelmét is elkerülte, mert ugyanakkor egy másik indiánnal beszélgetett. A pipa még két vagy háromszor körüljárt, azután a főnök kiment a wigwam elé s mi mindnyájan követtük.

Most figyelmeztetett a vezetőnk, hogy a főnöknek szánt ajándékot adjuk át; ezt azonnal meg is tettük. Az ajándék egy bicskából, vörös posztóra felvarrt száncsöngőkből s egy kis pisztolyból állott; mindezt a főnök nyugodtan, mint neki járó adót vette át, de bármint iparkodott is érzelmeit elrejteti, öröme félreismerhetetlenül mutatkozott az arcán. Nemzetének szokása szerint a csörgőket vállán keresztül magára akasztotta, a vörös bőrvet, melyben a pisztoly volt, derekára csatolta, s a bicskát szintén az övébe tette. Ezután megrázkódott, s úgy ő, mint a körülötte álló indiánok nagy tetszéssel hallgatták a csörgők egyszerű harmóniáját. Pisztolyát is megpróbálta; kilőtt belőle egy pár golyót s kijelentette, hogy a pisztoly jó. Figyelemmel vizsgáltam az indiánok arcát, hogy nem veszek-e észre irigységet vonásaikban, de semmi ilyen érzést nem láttam rajtuk, sőt úgy látszik, hogy mindnyájan örülnek a szép ajándéknak, melyet főnökük kapott.

Mikor beállt az est, házigazdánk egy üresen álló wigwamba vezetett bennünket, melynek lakosai alkalmasint néhány hónapra máshova költöztek, hol több a vad. Podgyászunkat már ott

találtuk, amin nem kevésbé bámultam, minthogy a pipázás kellemetességeinek közepette egészen megfélekedtünk kis holmink őrzéséről. E gondatlanságunkra mindjárt figyelmeztettem vezetőnket, aki azonban megnyugtatónkra kijelentette, hogy ne aggódjunk, mert ha a főnök vendégei vagyunk s a főnököt kielégítően megajándékoztuk, holminkból egy gombot sem lopnak el.

Wigwamunkban mintegy nyolc-kilenc nő és leány a tűz körül guggolt, többnyire pipázva, de nem oly hosszú és vastag szárú pipából, mint a férfiak, hanem mindegyiknek egy kis kőpipája volt, melyből bodor füstfellegetek eregetett. Ágyaink már el voltak készítve azzal a kényelemmel, melyet egy indián nő lehetségesnek tart, — bölény-, medve-, párdac-, róka- és farkas- bőrből voltak az ágyak megvetve. A tűz mellett egy kis parázson nagy darab medvehús pirult számunkra. Mikor a wigwamba beléptünk, a húst a nők elének tették s néhány lépéssel hátrább vonultak, mert valamint férjével, úgy idegen férfivel sem szabad az indián nőknek együtt ennie, miután őt ily nagy megtiszteltetésre nem tartják érdemesnek. Miután a húsból egy keveset ettünk, más ételt tettek elénkbe, mely kukoricaliszből, vagy inkább darából készült (a kukoricát csak két kő között törik meg egy kevésbé); ez hasonló volt ahhoz a keverékhez, melyet nálunk, Magyarországon a pulykafiaknak szoktak adni. Az indiánok a kukoricadarát nyersen öntik a lótejbe, s rövid ideig tartó áztatás után nagy nyalánkság gyanánt eszik meg. Mi azonban nem találtuk jóízűnek és csak alig érintettük, a nők azonban nagy étvágygal költötték el.

A nők ruházata, melyet fentebb már leírtam, igen hasonlít a férfiak öltözetéhez. Miután a wigwamunkban jelenvolt nőket apró tükrökkel és üveggyöngyökkel megajándékoztuk, nagy öröm jelével távoztak el.

Forrás:

Haraszthy Ágoston: Tizenöt hét indiánok közt. Ifjúsági Könyvtár 7. szám. Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt. kiadása. Budapest, 1928. 56-67.